

Herbert J. Krisztián (SZTE)

**Személyiség és nyelvhasználat. Személyiségspecifikus manifesztációk nyelvi szerkezetekben.**

Habár a pszichológia és a nyelvészet hagyományainak összefonódása a mai napig nem érte el az interdiszciplinaritás kívánt szintjét, méltán merülhet fel a kérdés, hogy az emberi kogníció milyen kézzelfogható, matematikai-statisztikai mintázatokat hagy maga után az emberi nyelvhasználatban. Az előadás olyan kérdések köré épül, mint a nyelvi ujjlenyomat statisztikai modellezése, a nyelvhasználat kvantifikálása, illetve mindezek statisztikailag is igazolható személyiségkorrelátumai, melyek mögött egy hihetetlenül komplex neuronális háttér rejlik. Mi történik azonban, ha számítógépnyelvészeti eszközökkel összesen 55 nyelvhasználó 10 000 blogbejegyzésében keresi az emberfia ezeket a koherencia- és diszkrepanciamintázatokat Pythonnal felvértézve, a 16 nyelvstatisztikai indikátor eredményét pedig egy kortárs személyiségelméleti keretbe ágyazza be, illetve milyen jelentőséggel bír az a tény, hogy az emberi nyelvhasználatban vélhetően véletlenül felüli mintázatok rajzolódnak ki? Milyen jogi és etikai akadályai vannak ma egy olyan korpuszpépítésnek, illetve korpusznyelvészeti módszereknek, amelyek az empirikus eredmények fényében komoly haladással kecsegtetnének az emberi kognitív működés megértésében, azonban korunk jogalkotói még nincsenek felkészülve azokra a kihívásokra, amelyeket a generatív A.I. és a big data jelentenek a 21. században? Hiszen az A.I.-Turn potenciális gyümölcsöző szintéziseinek szerteágazó tudományterületeken egyelőre nincs naprakész jogi kerete az új, jogalkotásban még csak kevéssé ismert eszközöknek, nem is beszélve az olyan diagnosztikai értékű explorációkról, dilemmákról, amikor bizonyos területképviselők kooperációja nélkül jogilag nem is áll meg önmagában egyetlen területképviselő munkája, már az adatgyűjtéshez való jog tekintetében sem. A klasszikus nyelvstatisztikai indikátorok eredményei ígéretesen támasztják alá a Natural Language Processing & Understanding, Deep Learning, Large Language Models etc. alkalmazásában rejlő potenciált. A nyelvi manifesztációk mélyebb megértése és kvantifikálása nem kevesebbel kecsegtet az A.I. korszakban, mint a 20. századi személyiségmodellek és a neuronális korrelátumok modellezésének forradalmával. A vízió nem kevesebb, mint a személyiségváltozás modellezése az idiolektális nyelvváltozáson keresztül.

Címszavak: kognitív nyelvészet, pszicholingvisztika, számítógépnyelvészet, nyelvstatisztikai modellezés, adatvizualizáció, nyelvi ujjlenyomat, nyelvhasználat, személyiségkorrelátumok, Python, személyiségváltozás, nyelvváltozás, koherenciaminták, diszkrepanciaminták, z-teszt, kvantifikálás.